

Rajarshi Shahu Maharaj Eassay In Marathi

राजश्री शाहू महाराज यांचा जन्म २६ जून १८७४ रोजी कोल्हापूर जिल्ह्यातील कागल येथील घाटगे कुटुंबात झाला. त्यांचे पूर्ण नाव यशवंतराव जयसिंगराव घाटगे. त्यांच्या वडिलांचे नाव जयसिंगराव आणि आईचे नाव राधाबाई होते. कोल्हापूरचे राजे शिवाजी महाराज चौथे यांच्या निधनानंतर त्यांच्या पत्नी आनंदीबाई यांनी यशवंतरावांना दहा वर्षांसाठी दत्तक घेतले. त्यांचे नाव बदलून शाहू ठेवण्यात आले. २ एप्रिल १८९४ रोजी शाहू महाराजांचे राज्याभिषेक झाले.

छत्रपती राजश्री शाहू महाराज वयाच्या २० व्या वर्षी कोल्हापूरचे राजे झाले. छत्रपती राजश्री शाहू महाराज यांचे शिक्षण राजकोट व धारवाड येथे झाले. शिक्षणादरम्यान त्यांनी इंग्रजी, संस्कृती, इतिहास, राज्यशास्त्र इत्यादींचा अभ्यास केला. त्यांना सर फ्रेझर आणि रघुनाथराव सबनीस यांच्यासारखे मार्गदर्शक मिळाले. छत्रपती शाहू महाराज यांचा विवाह बडोद्यातील गुणाजीराव खानविलकर यांच्या कन्या लक्ष्मीबाई यांच्याशी १८९१ मध्ये झाला.

त्यांनी कोल्हापूर राज्यात प्राथमिक शिक्षण सक्तीचे व मोफत केले. स्त्री शिक्षणाच्या प्रसारासाठी हा आदेश काढण्यात आला. आपल्या मुलांना शाळेत न पाठवणाऱ्या पालकांना दरमहा एक रुपये दंड आकारण्याची कायदेशीर तरतूदही करण्यात आली आहे. मागासलेल्यांना प्रगतीच्या प्रवाहात आणण्यासाठी त्यांना राखीव जागा देण्याची गरज ओळखून त्यांनी ६ जुलै १९०२ रोजी कोल्हापूर राज्यातील पन्नास टक्के जागा मागासवर्गीयांसाठी राखीव ठेवण्याची घोषणा केली.

छत्रपती शाहू महाराजांनी अस्पृश्यता निर्मूलनासाठी विशेष प्रयत्न केले. अस्पृश्यांना शाळा, रुग्णालये आणि सार्वजनिक विहिरींमध्ये समान वागणूक दिली जावी, असा आदेश त्यांनी कोल्हापूर संस्थानात जारी केला. त्यावेळी धर्माच्या नावाखाली देवतांना मुले अर्पण करण्याची प्रथा बंद करण्यासाठी त्यांनी आपल्या कोल्हापूर संस्थानात जोगत्या-मुर्ळी प्रतिबंधक कायदा करून ही प्रथा बंद केली. जातिभेद नष्ट करण्यासाठी त्यांनी आपल्या राज्यात आंतरजातीय-आंतरधर्मीय विवाहांना कायदेशीर मान्यता दिली.

त्यांनी शेतीच्या विकासासाठी अनेक धरणे बांधली. छत्रपती शाहू महाराजांनी सामाजिक कार्याबरोबरच महाराष्ट्रात संगीत, नाटक, चित्रकला, कुस्ती या क्षेत्रात उल्लेखनीय कामगिरी केली. छत्रपती शाहू महाराजांच्या कार्यामुळे त्यांना गोर गरिबांचे तारणहार आणि रयतेचा राजा म्हटले जाऊ लागले. शाहू महाराजांच्या सामाजिक कार्याचा गौरव म्हणून कानपूर येथील कुर्मी क्षत्रिय समाजाने त्यांना राजश्री ही पदवी देऊन गौरविले. असे थोर राजा आणि दीनदुबळ्यांचे तारणहार छत्रपती राजश्री शाहू महाराज यांचे वयाच्या ४८ व्या वर्षी ६ मे १९२२ रोजी हृदयविकाराच्या झटक्याने मुंबईत निधन झाले.

Download All Type PDF: <https://pdfseva.com/>